

І. Т. Лісевич

Армія Польська в СРСР

АРМІЯ ПОЛЬСЬКА В СРСР – армія, яку сформував [В. Андерс](#) у вересні 1941 у Поволжі на основі угод, укладених 30 липня і 14 серпня 1941 між польським емігрантським урядом В. Сікорського у Лондоні і радянським урядом. Передбачалось, що більша її частина воюватиме на рад.-нім. фронті. Однак між урядами СРСР і Польщі виникли незгоди щодо використання польс. військ у бойових операціях рад. армії. За наполяганням польс. сторони армія В. Андерса (бл. 80 тис. осіб) 1942 була евакуйов. на Близький Сх. Значний відсоток армії склали українці, переважна більшість яких (бл. 6 тис. осіб) після 2-ї світової війни оселилася у Великій Британії.

Армією Польською в СРСР називали також 1-у піхотну дивізію ім. Т. Костюшка, яку сформували 1943 у Сільці (побл. Рязані) ліві сили польс. еміграції, об'єднані у Союз польс. патріотів у СРСР, за підтримки й допомоги рад. влади. Командування дивізією було доручено полковникові С. Берлінґу. 10 серпня 1943 уряд СРСР дозволив розгортання дивізії у 1-й корпус Польс. ЗС. Бойове хрещення дивізії відбулося в боях з нім.-фашист. військами 12–13 жовтня 1943 біля с. Леніно в Білорусії. На поч. 1944 корпус був переміщений на Україну до м. Суми, де на його базі 18 березня 1944 почалось формування 1-ї Польс. армії (командуючий – генерал С. Берлінґ), передислоков. невдовзі на Волинь – у р-н Житомира–Рівного–Ківерців. Польс. зенітники відзначились у квітні 1944, відбиваючи нальоти нім. авіації на Київ. На час форсування Зх. Бугу і відходу з тер. України 20 липня 1944 1-а Польс. армія нараховувала 104 тис. офіцерів і солдатів.

Рекомендована література

1. Wojsko Polskie na Froncie wschodnim 1943–1945: Wybór materiaùów êródùowych (wybór i oprac. I. Grze-lak, H. Stanezyk, S. Zwolinski). Warszawa, 1944;
2. Кундюба И. Д. Советско-польские отношения (1939–1945). К., 1963;
3. Документы и материалы по истории советско-польских отношений. Т. 7. 1939–1943 гг. Москва, 1973;
4. Т. 8 (янв. 1944 – дек. 1945). Москва, 1974;
5. W. Anders. Bez ostatniego rozdziaùu: wspomnienia z lat 1939–1946. Londyn, 1989;

6. S. Baluk, M. Michałowski. Polski czyn zbrojny 1939–1945. Warszawa, 1989;
7. Z. Berling. Wspomnienia. T. 1–3. Warszawa, Wyd. 10, 1990–1991;
8. Armia Polska w ZSRR. 1941–1942. Warszawa, 1992.

Бібліографічний опис:

Армія Польська в СРСР / І. Т. Лісевич // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-43268>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).